

קונם יין פרק שמיני נדרים

(א) [תוספתא תענית פ"א] תעניתו ע"ו, (ב) [תוספתא שם תענית טז ע"ט], (ג) [תוספתא א"ט ע"ג שני, ד] [תוספתא מגילה פ"א],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואמר ר' זירא לנדר דהנודר אסור עד זמן כ"ג ותיבות בין עד הגשם בין עד המים נמחק: (ב) ד"ה ואמר ר' זירא דלפי רשב"ג דמקיל הכא:

מוסף רש"י

הבכירה. ראשונה, ולקמן מפשט למאי הלכתא ויהו, יורה יס בו ג' ומי גשמים (תענית א). אפילה. אחרונה, ממי (שמות ט) כי אפילת הנה (תענית א). בבכורה ובשבעה עשר ובעשרים ושלשה. בכירה ב' בתענית וביעונית ב"ז ופילה בכ"ג, וכולהו תלמי זירא קרי להו (סו). אין היחידים מתענין עד שיגיע ר"ח כסליו. דלמרינן בסמוך שלשים להעשות, והאלו וזמן שלשים בראש חדש הוא לין לחידים להעשות. שלשים תקדים (סו). ראשונה לישאל. לשאל מכאן ואילן וזן טל ומטר (סו). שלישית להענות. שם לא ירדו גשמים עד זמן רביעה שלישית אפילו פשט ארבע מתענין היחידים שני ומתענין ומי (סו). שירדו שבעה ימים זה אחר זה. שירדו גשמים עכשיו ולא פסקו עד יום שביעי וירדו ז' ימים זה אחר זה (סו). כי ירדו, לאלוין דר' יוסף הכי הו' בין רביעה ראשונה ושניה או שניה ושלשית, דלראשונה ב"ז ושניה בכ"ג דהיינו ז' ימים פס שני ימי רביעה, ומכ"ג עד ל' ז' ימים בלא יום רביעה אחרונה, דלנלווה תנאי לא הו' הכי, דלר"מ דלמנן ראשונה ב' ושניה ב' ז' ל"ב בין זו לו אלא ארבעה ימים, בין שניה לשלישית ש' ימים, וכל יהודה בין ראשונה לשניה י' ימים אצל בין שניה לשלישית ש' ימים (סו).

תוספות

מתיבאי איזוהי זמנה של רביעה. לומר ראשונה בשלשה בתענית פירוש אחרונה (בכ"ג) רבי יהודה אומר כו': אין היחידים מתענין. בפ"ק דתענית דף י' תפרש מאן יחידים ריבון מתענין ומתפללין שירדו גשמים: רביעה ראשונה לישאל. לומר וזן טל ומטר שלל בגולה ונגולה כמו אין אין שואלין עד ששים בתקופה: ל"ה תעניתו. אס' לא ירדו: א"א שנייה. למה הוצרכה ואמר רבי זירא לומר שאם מרר עד הגשמים שניה קאמר ואמרין עלה כמאן אולא הא דמניא כו' וקשה לרבי זירא דלמנן דבני הכל בין ת"ק בין רשב"ג דעד הגשם רביעה

הבכירה ב'. במרחשון: בראש חדש כסליו. הו' רביעה אחרונה: לשאל. להתפלל על הגשמים: להפעלות. לגזור תענית אם לא ירדו: ואמר ר' זירא לנודר. להנודר (א) בין עד הגשם בין עד הגשמים אסור עד זמן רביעה שניה ומשמע בין שאמר עד הגשם בין דלמנן עד הגשמים: ואמרין

ענה כמאן אולא וכו' כמאן כרבי יוסי. דמיום י"ז עד יום כ"ג הו' שבעה ימים דאי ר' מאיר לא הו' אלא ה' ימים. אלא דלפי רבן (א) גמליאל דמקיל הכא גבי מדרים דלמנן עד שיגיע זמנה של רביעה אע"פ שעדיין לא ירדה סבירה ליה אתה מונה ראשונה ושניה ולא ראשונה בלבד לא שנה דלמנן עד הגשם לא שנה דלמנן עד הגשמים. וישמעאל תרמי משמע אצל אמר עד הגשם לעולם אימנא לך עד זמן גשמים שהיא רביעה ראשונה קאמר ולא שניה: **מתני' אמר שאני טועם עד ראש חדש אדר.** סתם אין אסור אלא עד ראש חדש אדר הראשון: **גמ' מדקמני מתני' אינו אסור אלא עד אדר הראשון אלא כל היכא דאדר עד אדר סתמא אדר הראשון משמע ולא שני: דמניא.** הוזהר לכתוב בטרם אדר הראשון כותב בהדיא אדר הראשון אצל אס' לרעה לכתוב אדר השני כותב סתם דברי ר"מ דסתם **השני טועם.** בזהדיא אדר השני דבסתם אדר הראשון הו': אפילו

אימא. מתניתין ר"מ ומתני' כגון דלא ידע דמיעברא שמה הילכך כי אמר סתם אדר הראשון משמע ולא השני שלא נתכוין אלא לאדר הסמוך לשבט וצרייתא דקמני אדר השני כותב סתם כגון **דידע דמיעברא שמה וכו' אמר אדר סתם משמע אדר השני:** והתניא

דלמנן דבעד הגשם כולהו מודו דעד שיגיע זמן קאמר היכי אמר להו רשב"ג אודו לי מיהת ומאי אריא ירדו אפי' לא ירדו כלל כיון דכי נדר עד הגשם אמר והגיע זמנה של רביעה שניה עלמא שלים נדרה. ומתלמינן ההוא דלמנן עד הגשמים כלומר אי אמר עד הגשם אין הכי נמי דלכוילי עלמא צעד שיגיע זמן סגי אצל הכא זמני עסקינן דלמנן עד הגשמים. זהו הפירוש הנכון בשמועה זו. אצל אחרים פירשו דמיעקרא ר' זירא ה"ק מחלוקת כלומר כי אפליגו במתני' ומיהו לכו"ע עד רביעה שניה מתסר למנן עד שחדר ולמנן עד שגביע דוקא כי אמר עד הגשמים אצל אמר עד הגשם עד זמן גשמים קאמר דהיינו רביעה ראשונה למנן עד שחדר ולמנן עד שגביע דוקא וכי אמר מחלוקת כאלו אמר לא שנו ומקשינן עליה מדרשב"ג דלמנן אתה מונה בהן רביעה ראשונה ושניה אלא אפי' אמר עד הגשם דקס"ד דבהכי עסקינן מיתסר עד רביעה שניה ומפרקינן ההוא דלמנן עד הגשמים: **מתני' קונם יין שאני טועם לשנה ונאעברה אסור זה ובעבורה.** כבר כתבתי למעלה [א: ד"ה אסור] דעיקר רבותיה דתנא דלפי' נודר מתחילת השנה כיון דלמנן השנה לא אמרינן שנה אחת קאמר אלא אסור זה ובעבורה דהיינו י"ג חדש. מיהו דוקא בזמנן השנה אי נמי שנה זו אצל בזמנן שנה אחת סתם אסור חדש העיבור בכלל אע"פ שאותה שנה שגד זה מעוברת שהיא אס' לא נהג באסורו שנה זו משלים לשנה הבאה הפשוטה אע"פ שאסור לו לעשות כן בתחילה דאיכא בל תאחר כיון שאם איתר משלם בשנה אחרת הרי לא הוקצו נדרו בשנה זו שהיא מעוברת הילכך אפי' קיים אותה שנה זו אין חדש העיבור בכלל. והוסיף עוד הרשב"א ז"ל דלפי' בזמנן שנה אחת מיום זה אין חדש העיבור בכלל והביא ראיה מדתנן בערכין פרק המוכר שדהו (דף נ"ג). המוכר בית צערי חומה אינו מונה אלא משעה שמכרה לו שנאמר עד מלאכת לו שנה תמימה [ויקרא כה] כשהוא אומר תמימה להביא חדש העבור והאי מוכר בית צערי ערי חומה כאומר שנה אחת מיום זה הוא דמשעת מכירה הוא מונה ואפי' הכי טעמא דרבי רחמנא הא לכו הו' הכי מונה שנים עשר חדש ולא חדש העיבור וכתב עוד ז"ל דלפי' זה הא דתנן בפרק השואל (ב"מ דף נ"ק). המשכיר בית לחצירו לשנה ומתעברה השנה נאעברה לשוכר בזמנן שנה זו או השנה הוא דלעולם יש לו לשוכר חדש העבור מיהו לא משכחת לה שיהו לו י"ג חדש אלא צעומד בראש השנה אצל צעומד בזמנן שנה זו או אמר השנה או שנה זו אין לו אלא עד ראש השנה ואי אמר שנה אחת מיום זה אינו מונה אלא י"ב חדש מיום ליום אלו דבריו ז"ל. ואינו נראין לי דודאי עיקר הדושה דתנא לומר דבשנה מעוברת יש לו לשוכר שלשה עשר חדש ואם אמרת דלא משכחת לה אלא צעומד בראש השנה כל כי האי גוונא הוה ליה לתנא לפרושי ולא למסתם ולמפסק דיניה דנתעברה לשוכר ולא משכחת לה אלא בזמנן דחיקתא. לפיכך נראה לי דנודר ושוכר כל שקדם נדר ושכירות לחדש העבור ואמרו שנה אחת מיום זה מונין שלשה עשר חדש ואתיא מתניתין דפרק השואל כפשטה. וכי תימא אס' כן תקשי ליה ההיא דערכין לאו ראייה היא כלל שאלו היה תנאי בין מוכר ללוקח בשנה מעוברת לומר אס' לא תגאל מיום זה לשנה אחרת יהא חלוט אין הכי נמי דלהביא חדש העיבור לא הוה רצין רבויא אצל הכא אין מוכר ולוקח מתנין כלל אלא תורה היא שפסקה להכי זמן בכל השנים שאס' לא יגאל עד שנה יהא נחלט לכך אס' לאו רבויא הוה אמינא דתורה זמן א' פסקה לכל הלוקחין דהיינו י"ב חדש דהו' שנה ברוב שנים והרי אתה רואה בר"ש פירקין דחיי דלפי' צעומד בשנה מעוברת ואמר השנה דאי לאו דאשמועינן תנא הוה אמינא הלך אחר רוב שנים דלא אית בזון עיבור וכל שכן התורה שלא דברה על שנה ידועה דאי לאו רבויא הוה אמינא דשנה ברוב שנים קאמר להכי אצטרין רבויא. כן נראה לי. ואני חושך עוד לומר דלפי' בנדר שנה אחת סתם אסור בעבורה דמסתמא שנה זו משמע ואי פשע נמי קרוב אני לומר דאין לו משלומין דמהשתא חייל נדרה ויתבאר ממה שכתבתי בר"ש מכלתין [ג:] גבי בל תאחר דמזירות היכי משכחת לה כיון דלמנן הריני נזיר הוה ליה נזיר וכו':

הגשמים סבירה להו לרצנן לנטפוי קאתי ורשב"ג סבירה לוי דלפי' ככי הא מוקמינן ליה לדנייה דלא דייקי אינשי בין גשם לגשמים. וכי תימא אי בשאין להתחלתו זמן קבוע עד שיגיע זמנו קאמר וכדכתיבנא כי אמר עד הקציר אמאי מיתסר עד שיתחילו העס לקצור הוה לן למימר עד שיגיע זמן הקציר אע"פ שאין קוצרין עדיין דהא כי היכי דאין להמשכתו זמן קבוע ה"ג אין קבוע להתחלתו והוה ליה כעד הגשם לאו קושא' היא דבגשם משום דיענין זמנה של רביעה וכתניא דקמנן אוליגן בתריה אצל קציר לא ידעינן זמניה שהכל הוה לפי הארצות שיש מזכרות ויש מאחרות הילכך כיון דלא ידעינן זמנה על כרחין אית לן למיזל אחר קציר ממנא. כנ"ל: מתיבאי וכו' צריכה ראשונה בשלשה צו. במרחשון: אפילו. אחרונה: אין היחידים מתענין. תלמידי חכמים המתענין ומתפללין על הגשמים כדתנן בפ"ק דתענית (ד' י'). התחילו היחידים מתענין: לשאל. וזן ע"מ בצרכה השנים: להפעלות. אס' לא ירדו: לנודר. שאם נדר עד הגשמים אסור עד רביעה שניה דסתם גשמים רביעה שניה משמע שאין מקדמת ולא מאחרת: **כמאן אולא הא דמניא רשב"ג אומר גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה אדר עד ראש אדר עד סוף אדר עד סוף אדר הראשון:** **גמ' אלמא סתמא דאדר דקאמר ראשון הוא לימא מתני' רבי יהודה היא דתניא אדר הראשון כותב אדר הראשון אדר שני כותב אדר סתם דברי ר"מ ר' יהודה אומר ר' ה"א דאדר הראשון כותב סתם אדר שני כותב תינין אמר אבבי אפילו תימא ר"מ יהא דידע דמיעברא שתא הא דלא ידע והתניא**

גשמים כלל אלא זמנן אלא לדידכו נהי דקפדינו צירייה ממש אודו לי מיהת דלע"פ שהתחלת ירידתן היתה מתחלת רביעה ראשונה ולא פסקו אפי' הכי אודו לי דכיון שנמשכו עד רביעה שניה תורת רביעה שניה עליהן ושלים ליה זמן נדרה. וקס"ד דנודר עד הגשם עסקי' דהכי הוה ארוחיייהו דאינשי ואס' איתא לר' זירא אודו לי מיהת ומאי אריא ירדו אפי' לא ירדו כלל כיון דכי נדר עד הגשם אמר והגיע זמנה של רביעה שניה עלמא שלים נדרה. ומתלמינן ההוא דלמנן עד הגשמים כלומר אי אמר עד הגשם אין הכי נמי דלכוילי עלמא צעד שיגיע זמן סגי אצל הכא זמני עסקינן דלמנן עד הגשמים. זהו הפירוש הנכון בשמועה זו. אצל אחרים פירשו דמיעקרא ר' זירא ה"ק מחלוקת כלומר כי אפליגו במתני' ומיהו לכו"ע עד רביעה שניה מתסר למנן עד שחדר ולמנן עד שגביע דוקא כי אמר עד הגשמים אצל אמר עד הגשם עד זמן גשמים קאמר דהיינו רביעה ראשונה למנן עד שחדר ולמנן עד שגביע דוקא וכי אמר מחלוקת כאלו אמר לא שנו ומקשינן עליה מדרשב"ג דלמנן אתה מונה בהן רביעה ראשונה ושניה אלא אפי' אמר עד הגשם דקס"ד דבהכי עסקינן מיתסר עד רביעה שניה ומפרקינן ההוא דלמנן עד הגשמים: **מתני' קונם יין שאני טועם לשנה ונאעברה אסור זה ובעבורה.** כבר כתבתי למעלה [א: ד"ה אסור] דעיקר רבותיה דתנא דלפי' נודר מתחילת השנה כיון דלמנן השנה לא אמרינן שנה אחת קאמר אלא אסור זה ובעבורה דהיינו י"ג חדש. מיהו דוקא בזמנן השנה אי נמי שנה זו אצל בזמנן שנה אחת סתם אסור חדש העיבור בכלל אע"פ שאותה שנה שגד זה מעוברת שהיא אס' לא נהג באסורו שנה זו משלים לשנה הבאה הפשוטה אע"פ שאסור לו לעשות כן בתחילה דאיכא בל תאחר כיון שאם איתר משלם בשנה אחרת הרי לא הוקצו נדרו בשנה זו שהיא מעוברת הילכך אפי' קיים אותה שנה זו אין חדש העיבור בכלל. והוסיף עוד הרשב"א ז"ל דלפי' בזמנן שנה אחת מיום זה אין חדש העיבור בכלל והביא ראיה מדתנן בערכין פרק המוכר שדהו (דף נ"ג). המוכר בית צערי חומה אינו מונה אלא משעה שמכרה לו שנאמר עד מלאכת לו שנה תמימה [ויקרא כה] כשהוא אומר תמימה להביא חדש העבור והאי מוכר בית צערי ערי חומה כאומר שנה אחת מיום זה הוא דמשעת מכירה הוא מונה ואפי' הכי טעמא דרבי רחמנא הא לכו הו' הכי מונה שנים עשר חדש ולא חדש העיבור וכתב עוד ז"ל דלפי' זה הא דתנן בפרק השואל (ב"מ דף נ"ק). המשכיר בית לחצירו לשנה ומתעברה השנה נאעברה לשוכר בזמנן שנה זו או השנה הוא דלעולם יש לו לשוכר חדש העבור מיהו לא משכחת לה שיהו לו י"ג חדש אלא צעומד בראש השנה אצל צעומד בזמנן שנה זו או אמר השנה או שנה זו אין לו אלא עד ראש השנה ואי אמר שנה אחת מיום זה אינו מונה אלא י"ב חדש מיום ליום אלו דבריו ז"ל. ואינו נראין לי דודאי עיקר הדושה דתנא לומר דבשנה מעוברת יש לו לשוכר שלשה עשר חדש ואם אמרת דלא משכחת לה אלא צעומד בראש השנה כל כי האי גוונא הוה ליה לתנא לפרושי ולא למסתם ולמפסק דיניה דנתעברה לשוכר ולא משכחת לה אלא בזמנן דחיקתא. לפיכך נראה לי דנודר ושוכר כל שקדם נדר ושכירות לחדש העבור ואמרו שנה אחת מיום זה מונין שלשה עשר חדש ואתיא מתניתין דפרק השואל כפשטה. וכי תימא אס' כן תקשי ליה ההיא דערכין לאו ראייה היא כלל שאלו היה תנאי בין מוכר ללוקח בשנה מעוברת לומר אס' לא תגאל מיום זה לשנה אחרת יהא חלוט אין הכי נמי דלהביא חדש העיבור לא הוה רצין רבויא אצל הכא אין מוכר ולוקח מתנין כלל אלא תורה היא שפסקה להכי זמן בכל השנים שאס' לא יגאל עד שנה יהא נחלט לכך אס' לאו רבויא הוה אמינא דתורה זמן א' פסקה לכל הלוקחין דהיינו י"ב חדש דהו' שנה ברוב שנים והרי אתה רואה בר"ש פירקין דחיי דלפי' צעומד בשנה מעוברת ואמר השנה דאי לאו דאשמועינן תנא הוה אמינא הלך אחר רוב שנים דלא אית בזון עיבור וכל שכן התורה שלא דברה על שנה ידועה דאי לאו רבויא הוה אמינא דשנה ברוב שנים קאמר להכי אצטרין רבויא. כן נראה לי. ואני חושך עוד לומר דלפי' בנדר שנה אחת סתם אסור בעבורה דמסתמא שנה זו משמע ואי פשע נמי קרוב אני לומר דאין לו משלומין דמהשתא חייל נדרה ויתבאר ממה שכתבתי בר"ש מכלתין [ג:] גבי בל תאחר דמזירות היכי משכחת לה כיון דלמנן הריני נזיר הוה ליה נזיר וכו':

גשמים כלל אלא זמנן אלא לדידכו נהי דקפדינו צירייה ממש אודו לי מיהת דלע"פ שהתחלת ירידתן היתה מתחלת רביעה ראשונה ולא פסקו אפי' הכי אודו לי דכיון שנמשכו עד רביעה שניה תורת רביעה שניה עליהן ושלים ליה זמן נדרה. וקס"ד דנודר עד הגשם עסקי' דהכי הוה ארוחיייהו דאינשי ואס' איתא לר' זירא אודו לי מיהת ומאי אריא ירדו אפי' לא ירדו כלל כיון דכי נדר עד הגשם אמר והגיע זמנה של רביעה שניה עלמא שלים נדרה. ומתלמינן ההוא דלמנן עד הגשמים כלומר אי אמר עד הגשם אין הכי נמי דלכוילי עלמא צעד שיגיע זמן סגי אצל הכא זמני עסקינן דלמנן עד הגשמים. זהו הפירוש הנכון בשמועה זו. אצל אחרים פירשו דמיעקרא ר' זירא ה"ק מחלוקת כלומר כי אפליגו במתני' ומיהו לכו"ע עד רביעה שניה מתסר למנן עד שחדר ולמנן עד שגביע דוקא כי אמר עד הגשמים אצל אמר עד הגשם עד זמן גשמים קאמר דהיינו רביעה ראשונה למנן עד שחדר ולמנן עד שגביע דוקא וכי אמר מחלוקת כאלו אמר לא שנו ומקשינן עליה מדרשב"ג דלמנן אתה מונה בהן רביעה ראשונה ושניה אלא אפי' אמר עד הגשם דקס"ד דבהכי עסקינן מיתסר עד רביעה שניה ומפרקינן ההוא דלמנן עד הגשמים: **מתני' קונם יין שאני טועם לשנה ונאעברה אסור זה ובעבורה.** כבר כתבתי למעלה [א: ד"ה אסור] דעיקר רבותיה דתנא דלפי' נודר מתחילת השנה כיון דלמנן השנה לא אמרינן שנה אחת קאמר אלא אסור זה ובעבורה דהיינו י"ג חדש. מיהו דוקא בזמנן השנה אי נמי שנה זו אצל בזמנן שנה אחת סתם אסור חדש העיבור בכלל אע"פ שאותה שנה שגד זה מעוברת שהיא אס' לא נהג באסורו שנה זו משלים לשנה הבאה הפשוטה אע"פ שאסור לו לעשות כן בתחילה דאיכא בל תאחר כיון שאם איתר משלם בשנה אחרת הרי לא הוקצו נדרו בשנה זו שהיא מעוברת הילכך אפי' קיים אותה שנה זו אין חדש העיבור בכלל. והוסיף עוד הרשב"א ז"ל דלפי' בזמנן שנה אחת מיום זה אין חדש העיבור בכלל והביא ראיה מדתנן בערכין פרק המוכר שדהו (דף נ"ג). המוכר בית צערי חומה אינו מונה אלא משעה שמכרה לו שנאמר עד מלאכת לו שנה תמימה [ויקרא כה] כשהוא אומר תמימה להביא חדש העבור והאי מוכר בית צערי ערי חומה כאומר שנה אחת מיום זה הוא דמשעת מכירה הוא מונה ואפי' הכי טעמא דרבי רחמנא הא לכו הו' הכי מונה שנים עשר חדש ולא חדש העיבור וכתב עוד ז"ל דלפי' זה הא דתנן בפרק השואל (ב"מ דף נ"ק). המשכיר בית לחצירו לשנה ומתעברה השנה נאעברה לשוכר בזמנן שנה זו או השנה הוא דלעולם יש לו לשוכר חדש העבור מיהו לא משכחת לה שיהו לו י"ג חדש אלא צעומד בראש השנה אצל צעומד בזמנן שנה זו או אמר השנה או שנה זו אין לו אלא עד ראש השנה ואי אמר שנה אחת מיום זה אינו מונה אלא י"ב חדש מיום ליום אלו דבריו ז"ל. ואינו נראין לי דודאי עיקר הדושה דתנא לומר דבשנה מעוברת יש לו לשוכר שלשה עשר חדש ואם אמרת דלא משכחת לה אלא צעומד בראש השנה כל כי האי גוונא הוה ליה לתנא לפרושי ולא למסתם ולמפסק דיניה דנתעברה לשוכר ולא משכחת לה אלא בזמנן דחיקתא. לפיכך נראה לי דנודר ושוכר כל שקדם נדר ושכירות לחדש העבור ואמרו שנה אחת מיום זה מונין שלשה עשר חדש ואתיא מתניתין דפרק השואל כפשטה. וכי תימא אס' כן תקשי ליה ההיא דערכין לאו ראייה היא כלל שאלו היה תנאי בין מוכר ללוקח בשנה מעוברת לומר אס' לא תגאל מיום זה לשנה אחרת יהא חלוט אין הכי נמי דלהביא חדש העיבור לא הוה רצין רבויא אצל הכא אין מוכר ולוקח מתנין כלל אלא תורה היא שפסקה להכי זמן בכל השנים שאס' לא יגאל עד שנה יהא נחלט לכך אס' לאו רבויא הוה אמינא דתורה זמן א' פסקה לכל הלוקחין דהיינו י"ב חדש דהו' שנה ברוב שנים והרי אתה רואה בר"ש פירקין דחיי דלפי' צעומד בשנה מעוברת ואמר השנה דאי לאו דאשמועינן תנא הוה אמינא הלך אחר רוב שנים דלא אית בזון עיבור וכל שכן התורה שלא דברה על שנה ידועה דאי לאו רבויא הוה אמינא דשנה ברוב שנים קאמר להכי אצטרין רבויא. כן נראה לי. ואני חושך עוד לומר דלפי' בנדר שנה אחת סתם אסור בעבורה דמסתמא שנה זו משמע ואי פשע נמי קרוב אני לומר דאין לו משלומין דמהשתא חייל נדרה ויתבאר ממה שכתבתי בר"ש מכלתין [ג:] גבי בל תאחר דמזירות היכי משכחת לה כיון דלמנן הריני נזיר הוה ליה נזיר וכו':

עד
הא דתנא אומר ר' זירא לנודר דהנודר אסור עד זמן רביעה שניה ומשמע בין שאמר עד הגשם בין דלמנן עד הגשמים: ואמרין

לו א ב מ"י פ"י מהל' מדרים הל' יא טושי"ע יו"ד מ"י רב טע"י יח: לו א מ"י ט"ז ד' סמג לאון רמב טושי"ע ט"ז סע"י: לו ד מ"י ט"ז ט"ז ו טושי"ע ט"ז סע"י ח וע"ש: לו ה טושי"ע ט"ז ס"י קפו טע"י ז סב"ה טושי"ע ח"מ סמון מג סע"י נח: לו ו מ"י פ"י מהל' מדרים הל' יח סמג לאון רמב טושי"ע יו"ד מ"י רב טע"י ח (נודר א"ח ס"י מנחן):

פירוש הרא"ש

הבכירה בג' ב'ו. וכולם במרחשון: היחידים. מ"ח גשמיים: רביעה ראשונה לישאל. שאו מתפללין ותן טל ומטר חוץ מן הגולה: שלישיית להתענות. אס' לא ירדו גשמים: אמר ר' זירא לנודר. דלמנן' במתני': ואמרין עלה ב'ו. מיימי ראה דאף לרשב"ג צעו זמן רביעה שניה בכל ענין דלנאף דעמך דליירי אף בשאר עד הגשם: במאן ב'ו יו"ד דאמר ראשונה ב"ז ושניה ב"ג. והא דמנחן רשב"ג ירדת רביעה שניה לאו לנודר אלא שמאל אסור להלך בשבילי הכוונה ומשני ההוא דלמנן עד הגשמים: מתני' עד ר"ח אדר אדר הראשון. עד סוף אדר הראשון. ובזמנן שנה משמע עד ששם עשרות מפרין בעבור ההנה הילכך כותבין אדר סתם ומתני' בשלל ידע בעבורה:

הבכירה בג' ב'ו. וכולם במרחשון: היחידים. מ"ח גשמיים: רביעה ראשונה לישאל. שאו מתפללין ותן טל ומטר חוץ מן הגולה: שלישיית להתענות. אס' לא ירדו גשמים: אמר ר' זירא לנודר. דלמנן' במתני': ואמרין עלה ב'ו. מיימי ראה דאף לרשב"ג צעו זמן רביעה שניה בכל ענין דלנאף דעמך דליירי אף בשאר עד הגשם: במאן ב'ו יו"ד דאמר ראשונה ב"ז ושניה ב"ג. והא דמנחן רשב"ג ירדת רביעה שניה לאו לנודר אלא שמאל אסור להלך בשבילי הכוונה ומשני ההוא דלמנן עד הגשמים: מתני' עד ר"ח אדר אדר הראשון. עד סוף אדר הראשון. ובזמנן שנה משמע עד ששם עשרות מפרין בעבור ההנה הילכך כותבין אדר סתם ומתני' בשלל ידע בעבורה:

תוספות

מתיבאי איזוהי זמנה של רביעה. לומר ראשונה בשלשה בתענית פירוש אחרונה (בכ"ג) רבי יהודה אומר כו': אין היחידים מתענין. בפ"ק דתענית דף י' תפרש מאן יחידים ריבון מתענין ומתפללין שירדו גשמים: רביעה ראשונה לישאל. לומר וזן טל ומטר שלל בגולה ונגולה כמו אין אין שואלין עד ששים בתקופה: ל"ה תעניתו. אס' לא ירדו: א"א שנייה. למה הוצרכה ואמר רבי זירא לומר שאם מרר עד הגשמים שניה קאמר ואמרין עלה כמאן אולא הא דמניא כו' וקשה לרבי זירא דלמנן דבני הכל בין ת"ק בין רשב"ג דעד הגשם רביעה

ראשונה קאמר ויכא אומר רדאמר עד הגשמים שירדו והא אף במתני' תן עד שיגיע זמן של רביעה שניה וי"ל דנקט ירדו בשני רביעה ראשונה דמפרש בפ"ק דתענית (דף ו') לענין להלך בשבילי הכוונה שירדו דוקא דלא יירדה ודאי לא הומו: אסור בה ובעיבורה. עד סופה דשיעוריה הוה בכלל שנה ושנה: ר' יהודה אומר אדר ראשון כותב אדר שני כותב תנין. וכל' יהודה: הא דידע דמיעברא שתא.